

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi római kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt

Ugy a lap szellemi részét illető czikkek, mint az előfizetési penzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Következtetések.

II.

A tanítók II. országos gyűlésének reánk katolikusokra nevező nagyon megfontolandó második mozzanatait kiemeljük a következő határozatot: „A tanítóegyesületek országos gyűlésének képviselőiül csak nyilvános tanintézetekben működő elemi népiskolai okleveles világi férfitanító, továbbá a lelkész népi- és polgári iskolatanítók választanak.”

E határozattal a lelkészek, nevezetesen a hitelemzők, a tanítók országos gyűléséből minden körülmények között kizárattak. Mondjuk, minden körülmények között, mert lehetne azon esetet is, hogy akarnak lelkészek, kik a formális tanítóképesítő vizsgálatot leteszik és nyilvános népiskolákban tanítói állást foglalnak el, de azért a fennidézett határozat „világi” szava megiskizárja megválaszthatóságukat.

Hasztalan volt ezen határozat ellen a leghatékonyabb szavakban érvelni, hasztalan az ezzel ellenkező indítvány mellett nevszerinti szavazást kérni. Minden kő megmozdított arra, hogy a lelkészek javára letallított indítvány mellőztessék.

Keresztül erőszakoltak tehát annak kimondását, hogy a lelkész mint ilyen, nem tanító, de még akkor sem tanító, ha ezen pályára magát formaliter is kvalifikálja s nyilvános tanintézetben tanítói funkciót végez. Mert hiszen, ha az ilyen pap tanító, akkor miért ne volna választható?

Nó mar kérjük! mondott-e valaha gyűlés ennél nagyobb abszurdumot ki határozatképen s nem alteregejő-e ez annak a határozatnak, hogy a vizi-puskák 24 órával a tűz előtt megpróbáltassanak?

Es ezt a határozatot Magyarország tanítóinak országos gyűlése mondotta ki! Az az pardon! kimondotta egy kierőszakolt többség, az a többség, melynek tagjai nem katolikus iskolák tanítói s kik emezeket ultramontanoknak nevezik.

Azt kérdezzük, kik voltak e gyűlésnek a szó nemesebb értelmé szerint valóban szabadelvűbb tagjai? . . . Azok-e, kik a fönnbbi határozattal azon nevezetes osztozkodást követték el, hogy a mi a tied az az enyém is, s a mi az enyém, ahhoz semmi közöd? Avagy katolikus tanítóink-e, kik a néptanítás nehéz pályáján munkálkodók mindeikének — legyen az pap vagy világi; katolikus, reformatus, lutheranus, görög avagy zsidó, — egyenlő mértékkel kívántak mérni s őket egyenlő jogokban akarták részeltetni.

Ez a nevezetes határozat a katolikusokat a felekezetekkel egyetemben igen lényeges oldaláról érinti, mert itt nem annyira az emberek, mint inkább azon elv ellen intéztetett támadás, hogy a vallás a nevelés középpontja.

Azt az önmegtagadást ugyanis nem tételezték fel, hogy akadjon pap, aki rászánja magát a tanítói vizsgálat letételére, s rászánja magát főleg arra, hogy nyilvános elemi iskolában a hittanon kívül még más tárgyak tanítója is legyen, s következőleg feltették, hogy a papság csak mint hitelemző működik az elemi iskolában, s így a vallás képviselőit kell az ő nézetük szerint először a gyűlésekből kizárni, hogy aztán a hozandó nevelést és oktatást érdeklő határozatokból a vallásos irány mellőztessék s miként már e gyűlésen is éppen a Gönczy ur ő méltóságának szájából hallhatták, a nevelés központjába más valami állitassék.

Amde azon véletlenre, ha netán mégis akadna olyan papi ember, ki rászánna mégis magát a mostani világ fogalma szerinti tanítónak lenni, hogy ennek se lehessen helye az orsz. gyűlésen, mint a néptanítók képviselője felszólhatni azért, hogy a vallás helyezettessék vissza a nevelés és tanítás központjává: vették fel a határozatba a mindent kizáró „világi” jelzót.

Imuár tehát a katolikusok tisztában lehetnek a helyzettel.

Tisztán láthatják immár a lefolyt gyűlés mozanataiból azt, mit várhatnak jövőre meggyőződések tekintetében az országos gyűlésektől.

A kérdés az, akarják-e továbbra is képviselteni magukat ezen gyűléseken, vagy nem? S ha igen, akarnak-e képviselőikkel folytonos sisyphusi munkát végeztetni, vagy eredményt akarnak elérni, eredményt olyat, mi lelket önt a munkásokba s diadalt szerez a vallott élveknél?

A képviseltesnek csak ez utóbbi esetben van célja, s arra az szükséges, hogy a katolikus tanító egyesületeket oly számban szervezzék, s úgy szervezzék, hogy a tanító-egyesületek szervezetében még ezerszeres nagytóval se találhassanak hibát azok, kik küldötteinket most annyira megzaklatták.

Megjegyezni kívánjuk még csak azt, hogy azon csekélyke engedményekkel, mikkel itt-ott az ellenfél megajándékozni látszik, ne vegye el tisztánlátásunkat, mert régi tactica az, hogy helyébe aztán sarkalatos elveinket vesszük el cserébe. Czirógatnak, hogy annál erősebben hátba üthessenek.

T A R C Z A.

Mária nevenapjára.

Hogyha művésznek születtem volna,
Minden tehetséggel belém oltva,
Tán akkor sem tudnám esetelni,
Mi szívemet csordultig betölti.

Lánggal vagyok tele, tűz ég bennem,
Kell-e mondjam e tűz szeretetem?
Oh dicső szűz, ha tiszteletedre
Felgyujthatnám a világot vele!

Voinék festő, képed lefesteném,
Fénylőn, hogy túl tegyen napén, holdén,
S bejárnám vele az egész földet,
Hogy bámulja minden szépségedet.

Ha mestere volnék a hangoknak,
Neked zengnék, minőt itt nem dalnak;
Az égi kart nem szünném megkérni,
Hagyja dalát füleimhez érni.

És oh, akkor ki állana ellen!
Ki ne zengene neked szüntelen,
Neked, kit kutfőnek méltán nevez:
„Isten anya!” üdvünk Pharosza ez.

Mély öröm-tengerben uszik szívem,
Forró vágy űz, ma ki kell fejezzem,
Képet keresek, melyben láthatnám,
Nincsen anya, milyen te vagy, szűz anyám.

Nem tekintek a hajnal-csillagra,
Bár társait messze felül mulja,
Szébb vagy az ég minden csillagánál,
A te képed napunkén felül áll.

Virág s illatár közt jártam kertben,
Liljom s rozsában gyönyörködtem,
Eszembe jött képed mindeniknél,
De hogy szébb vagy, bennem szüntelen él.

Szeretet! ebben találok képed,
Oh anyám, miután lelkem eped,
Szívembe szállva attól kérdezem
Kiért lángol földi szeretetem.

Nem kell messze mennem, szívem sugja,
Anyá, édes anyára utal hangja,
Szeretetem leginkább anyámért ég,
És az övé nagyobb, mint csillagos ég.

Hát a tiéd, oh drágalátos Szűz!
Kit anyául egy világhoz fűz,
Ez vezete fel a golgotára,
Megmutatni, mily végetlen ára!

Érzem, tudom, hogy e kép is gyenge,
Hogy valódi képed érinthesse;
De megvallom, s keblem szt. érzete
Mondja, hogy ez leginkább illette:

Mert remegő kezemből hull tollam
S engedem, hogy elragadva halljam:
„Szűz anyám, szívemnek üdvreménye,
Légy egekbe szánt utamnak fénye.“

Gal Elek.

Szentföldi emlékirat.

Alexandria a mint volt és a mint van.

XX.

(Folytatás.)

Mint a gyermek, kit halállal rémitgetnek, ép oly borult érzettel léptünk a bérkába. Kellemes időnk lévén, jobb oldalon szemlélhettük az Elmeks kastélyt, melyet Said pasa épített, közelében vannak a parti lövegek és a pálmafákkal diszített körönd; azonban ezuttal az erődök romban heverték és ágyúikat a pánczélos angol hadihajók nagy ágyúi végleg elnémitották.

E város mult eseményeiből a századok a következőket hagyományozták át. A monda szerint Fárosz sziget melletti öbölben állott egykor Rhacontis nevű halászfalu, ahol Nagy Sándor 332-ben seregével együtt megpihent, itt látá álmában a tisztes ősz embert, ki Homer eme versében szólott hozzá:

Egyiptom árja előtt fekszik egy szigetcseke,
Melyet hullámok vernek s Fárosznak neveznek.

Ezen monda alapján építé Nagy Sándor e helyen Alexandriát, hogy az akkori kelet és nyugat államai közt a kereskedelem főpontja legyen.

A város tervezete Dimerates görög építésznek tulajdonítatik, a ki az efézusi Diana templomát is építé. Ő az utczák szépségét méspórral jeizé, de ez elégséges nem lévén, lisztet alkalmazott e célra, azonban a sok éhes mardár a lisztet hamar elfogyasztá, a mely esetből a jósok

azt jövendölték, hogy idegen népek is fognak táplálkozni a város gazdagságából.

A Pharos és a szárazföldi part közt volt Heptastadion nevű töltés, mely a kikötőt nyugati vagyis ó- és keleti, vagyis új révparrá osztá.

A madár jóslat nem csalt, Alexandria folyton emelkedett, mert az ipar, tudomány és a kereskedelem oly virágzó helyre talált, hogy korunkban az éjszakamerikai városok fejlődését leszámítva keleten csak Alexandria állott egy színvonalon.

Culturális intézetei közül a világhírű museum keletnek hirnevet kölcsönzött, nagyszerű doriai oszlopokkal ékítve, tágas udvarok — írói és könyvkötői műhelyekkel ellátva. A Julius Caesar idejéből keletkezett, 600000 kötetre menő könyvtár, melyet Omár kalifa égetett el azon dilemma folytán: hogyha ezek a Koránban megvannak, akkor főöslegesek, ha pedig nincsenek meg, akkor veszedelmesek. Az ugynevezett 70-es fordítók itt eszközölték az ó szövetségnek héberből görögre való fordítását. Ez volt a tudósok értekezleti gyűlhelye, a kik a tudomány és művészet pártolása által az alexandriai iskolát megalapították. Itt kezdték a nyelveket nyelvtani szempontból elemezni; itt virágozott a természettudomány Heró és a Ptolemeusok alatt. Itt lett a ptolemei világrendszer elmélete felállítva, melyet Copernik rendszeréig minden tudós vallott, itt nyert lényeges javítást a Julius Caesar naptára; itt nyert tudományos alakot a keresztény vallás s a görög műveltség terjedése folytán innen lett világvallássá.

De e város virágzását is komoly idők elhervaszták és a kelet s nyugat népeiből alakult végülék város majd a bisanzci uralomvágyó fejedelmeknek lett játéklapdjája, majd később az Alexandriába győzelmesen bevonuló Mohamed utódai tették tespedővé.

Alexandria jelenleg két részből áll, az európai s az arab városrészből; az előbbi csinosan rendezett, széles utcák, magas házak, kellemes diszes térek diszíték, kivált leromboltatása előtt valódi párisi kirakatok ékesíték a fényes divatkereskedéseket, a Consulok terét pedig egyenletesen emelkedő paloták tették európai színezetűvé; most az összekuszált platán sétatér, a megbénított szökőkutak s Mehemed Ali bronzszobra hirdetik szomorúan e városrész egykori diszeit. Az arab városrész sárból készült idétlen házikóival a keleti típust tárja szem elé.

A város nevezetességei közül megemlítjük, a mohamedán temető megettől dombon emelkedő Pompejus szobrát vörös gránitból, mely 20-5 méter magas és alól 2-7 méter széles, felül durva tétőzettel ellátva. Ezen egy közből épült szobrot Pompejus pretor állítá Diokletian császár tiszteletére, aki a városnak éhség idején nagy mennyiségű gabonát osztatott ki. E szobor oldalán első Napoleonnak 1798-ban elpusztult vitézei névsora van bevésve.

Innen a katakombák vagyis a régi siralagokhoz térünk, melyekben egykor az egyiptomiak mumiáikat, a görögök hamvedreiket őrzék, most ezeket a kereskedelem kőbányává alakítá.

Világhírű mű a Mohamed csatorna, mely a Nil vizének bevezetésére szolgál, 250,000 ember dolgozott ez óri-

ási alkotmányon és 7 és fél millió frankba került. Ez és ehhez hasonló culturális haladás eszközeit e század első negyedében Mehemed Ali, a város felvirágoztatója létesíté, ki az aljas mamelukokat legyilkoltatván, hatalmát annyira nevelé seregének rendkívüli ragaszkodása folytán, hogy Syriát a török portától elszakítá s valószínűleg egyiptomi sultán lesz. ha 1840-ben a keresztény kormányok nem kényszerítik arra, hogy legalább névleg a portától függjön, vagyis mint hűbér tartomány adót fizessen és háboru esetén a portának katonai segílyt nyújtson. Meghalt Alexandriának ezen ujjaalkotója 1849-ben. Ennek utódai alatt készült a Szezi csatorna. Said pasától nyert engedélyt a híres Leseps, kinek nevét Port-Said hirdeti, hol a csatorna bejárat kezdődik, a másik végét Ismael pasától Ismailanak nevezett város határolja. A világhírű kereskedelmi csatorna 1869-ben adatott át nagy ünnepélyesség közt a közforgalomnak.

A keleti növényvilág érdekes képei a diszkeretekben láthatók. Karesu pálmafák terebélyes oleanderek, derék vastagságú cactuszok és a virágok ezer neme gyönyörködteti a szemet. Ide járt békés idején az alexandriai közönség szórakozást szerezni, itt voltak feltalálhatók a seilyem. arany és drágakő legszebb választékban; a görög s törökök, kik e városban háznak, az arab, francia és angol, kik ipart és kereskedést folytatnak, a zsidók, kik váltóüzlettel üzérkednek, a nyomorult felláh, ki adóját rendszeren csak talpára vert botozás után szokta lefizetni.

Sajátságos ez az egyiptomi adóexecutio. A kadi falujaért felelős az adószedőnek, ki a botozás végrehajtását is eszközözi, és pedig első sorban a községi bírón, a felláh a saját termény adója beszolgáltatásaért pedig a bírónak felelős. Az ily kadi a szerencsétlen felláhnak vérét és aranyat nem ritkán kiveri.

E népfaj különben izmos, szikár termetű, csaknem két méter magas, szakállá ritka s az zsidószzerűleg csuczos; a vadság kifejezése ül ki szemeiből. Ruházata, mint minden keleti néptajnak bő, kezében rendszeren bot vagy fegyver van, hosszú kék ingét a madzag szoritja derekához, fején piszkos fez, mezitlábain pedig a por vagy sár ujjvastagságnyra áll, foglalkozásra nézve Alexandriának, szóval keletnek, teherhordozója.

A tengerpart és az egyiptomi vaspálya közelében büszkélkedett nem régen a Cleopatra tü s mellette egy óriási Obelisk, ezen obelisket 1877-ben az angolok Londonba szállíták, a 60 láb magas Cleopatra tüjét 1880-ban New Yorkba vitték.

Alexandria, Sicíliai D'odor idejében 1 millió lakost számlált, a legközelebbi népszámlálaskor 220,000-re tették a népséget, melyből mintegy 60,000 európai, a többi pedig keleti arab faj. Van 50 moschéja, 1865 óta gázvilágítása s gránit kövezete. Egyébiránt Alexandria eredeti képét alig irta le ügyesebb kézzel valaki, mint Baka Károly keleti utazó hazánkfia. Alexandria vegyüléke az európai polgáritultságnak és a keleti piszoknak. — A merre a szem tekinthet — mondja a kedélyes utelíró — mindenütt a legnagyobb ellentétbe ütközik, mert a legszebb palota mellett is egy egy diszes szemétdomb büszkélkedik. A merre csak léptem, mindenütt azt kellett hinnem hogy Babel

tornyába jutottam. Nincs olyan nyelv, melyet a folytonos lirmában ne halottam volna. Jobbra egy angol lady suttog mogorva férjével, balra egy hetyke spanyol társalog szenvedő grandezzával, elől két görög veszekedik, hátul néhány olasz, az önzés rut prototypjei, tovább egy csomó francia, német, orosz, s így tovább minden nemzetbeli, kiket arabok hemzsegnek körül s kiabálásban egymással vetélkednek. Az arabok uton, szegleteken oly dallamokat énekelnek, hogy a világ egyetlen művésze sem tudná papírra tenni. Holmijokat énekelve kínálják s ha tétlenül fel s alá járnak, akkor is énekelnek, és egész nap, sőt mondhatni egész éjjel az utcákon ügyelnek. Korán reggel kitelepednek az utca sarkára: ott ül egy rakáson ékszerész, eszimatizáló fia, kutséber, vén kofa, pénzváltó, egy sereg kutya, — nyávogó macskatánya — s egy nagy nagy halom szemét; — s el nem hajtja őket semmi hatalom, kivéve az eső, melytől úgy félnek mint a cigány a szélről, a piszkot azonban az sem hajja el, hanem sokasodik naponta a járó-kelők gyönyörűségére. A ki tudni akarja, mi az a csücselék, csak ide jöjjön. Tisztább fogalmát a szennynek, nagyobb fogalmát a kiscsinynek, szeretetreméltóbb alakját az utálatosnak, sehoh sem találhatod fel oly eredetiségében, mint itt. Modern fénymáz és őskori piszok egymással vetekedik. Paloták és kunyhók, milliósok és koldusok, gazdag kereskedők, munkás iparosok és szabadalmazott naplopók, hol egymás mellett, hol egymás ellen üzérkednek. A haladó világ tömjéne a füst, csak úgy dől a gyárok kéményein, mint az utcákon heverészők csibukjaiból. A hány utca, annyi féle légtör, de meg kell vallani, hogy egy sem közelit a pácsulihoz. A ki szemével, orrával, fülével vétkezett, az vezekelhet itt mind a hárommal, szemét megvakítja a por, gőz, füst; orrát guzsba csavarja a megnevezhetlen illatkeverék, fülét siketté teszi az obligát ordítózás. Csak két érzéke marad egyelőre menten az izlés és tapintás; hanem csalódik, a ki azt hiszi, hogy e kettővel is boldogul. Csak egy uton kell egyszer végig mennie és elveszti étvágását egy hetre, ha pedig a tömött utcákban lassan sétálni mer, azt is megtanulja, hogy az itt valóik legkevésbé sem tapintatlanok.

Kocsi, taliga, ember, öszvér, számár, mind mozog, kiállt, ordít s a babeli zürzavarba betévedt idegent lökik ide oda, mint a billiárd golyót s örülhet egy szerencsés „Schlägernek“ — ha valamely zugba begurult, ott legalább kifújhatja magát. Az ily dolgot legjobb messziről nézni. A legtöbb utca szegletére kiül egy csoport fájos szemű paraszt, mellette fekszik néhány számár, egy kutya, egy csomó veres hagyma, két rongyos gyerek s bámulják együttesen, hogy mily hön csokolja őket sugaraival a nap. A pénzváltók ügyesen forgatják pénzeiket s a kit lehet, becsületesen megcsálnak; a számbírtokosoknak — ha mint gyalogjáró nem fogadod el megsamarittatásodat, akkor bákst kell kénytelenül is adnod. Minden lépten nyomon más-más arczokkal találkozol. Itt egy sereg sötét arczu arab, amott még barnább felső egyptomi, tovább még sötétebb nubiai s végül egy pár ragyogó homloku frakkos szerezsen bankár urfi, a ki a párisi dandykkel vetélkedik fekete göggyével és elegans jukker fogatával. Mind eleven,

fürge nép. Csupa szem, fül. Öltözete valamennyinek egy szabásu, csak a kelme és a cifrázat árulja el, hogy melyik módosabb. Ilyen ruhához nem nagy szabóművészet kell, a kár ácsfejszével kiszabhatja akárki. Egy hosszú lebegő burnusz, ez az egész. Ez alatt azonban rendszeren gyapotból készült mellényt viselnek, mely a test érzékényebb részeit a naplemente után beálló nedves levegő ellen óvja. A vagyonesabbak színes vagy fehér bő bugyogót és cifra gombos mellényt is hordanak.

Nem sokára ismét belekerültem az arab negyed, szűk, rendetlen, düledt zizzugai közé, de néhány pillanatra mulva már futásnak eredtem. Komolyan ajárlom mindenkinek, hogy a ki valaha ide kerül, lássa el magát legalább 10 liter kölni vízzel, különben minden 3 perczben ötször elájul. Ha a világ minden rongyát, sarát, szeméjét, hulladékát ide hordták volna össze, akkor sem lehetne több in massa. Ebben él és sikít toroka szakadtából egy pár ezer férfi és nő, ezt röpkedi körül egy pár millió légy és szunvog.

Kidölt, bédölt házak egymásra halolva, egymást támogatva, se ablakok, se aítók. Egy lvuk alól, melyen egy csoport meztelen gyermek bámul ki és rettentően sivalkodik: a többi ott jár az utcán, megragadja kabátodat ránczigál elől, hátul s ezt kiálltja, — mely mint rém üldöz minden lépten — khavadsa, senyor baksis.

Az utca sarkán kényelmesen üldögél egy arab nő, arczát kék kendő szegélyzi, melyen különféle rézpénz lóg, vállán éhes gyermek ül s néha nagyokat ruganva mellén. Az asszony elé egy kis gyümölcs van kiterítve valami foltozott zsádkarabra, melyről hosszú legyezővel űzi a piszkoló rovarokat, éles hangon kiáltoz a járókelőkre, hogy vegyenek valamit, de nem igen akad ember, a ki a kitalált delicatesszerekre vágyódnék. Oh, de visszatérésünk alkalmával a comicum inkább tragicumma lett átváltozva. Jeremias síralmai e városra s teljes mérvben állíttek, népe nagyrészt szét űzve, palotái romba heverve siratták haldani nagyságok emlékeit. Szétoszlott a nemzetközi igazságszolgáltatás, mely francia elnökség alatt volt szervezve. 3 napi ottlétünk mindcsak fájdalommasabb képeket tért lelkünk elé, a mozgékony néptömeg helyét az angol katonaság foglalá el. Ruházatjuk piros zubbony, szürke nadrág piros zsinorral kivarva, fehér kalap és sötét szemüveg, az utcákon a közlekedést lerombolt házak magas halmozata záról el, más helyeken el nem robbant, czukorsüveghez hasonló gyermeknagyságu bombák rémiték el a merész járó-kelőket. A consulok terén leégett 5 emeletű házak magasba meredező fekete oszlopai mutatták egykori imponans létüket s ágyak függetek le a szobák szegleteiből, a boltok betörve s a kereskedők, szatócsok módjára kis sátrak alá guggolva vagy a kapuk fülkeibe vonulva helyezék ki primitív portékáikat; ily kereskedésből alexandriai emlék gyanánt 5 darab zsebkendőt vásároltam. Hévnapos, poros utcákon át a tenger szélére jutánk, hol a tenger sós vize gyenge zöldeskék színt jászott, mely első gyermek-kori eszményünk tiszta zsemeire emlékeztetett. Bizonyára megköszönhetné a bókot, sok kényes hölgy, ha ezen partí vizhez hasonlitanók zsemeit! Itt van a „Paradicsom

kávéház," czölöpökre építve. Itt étkezett velünk mintegy 300 törzstiszt, köztük Wolseley, Seymour s más tengernagyok, itt voltak a nemzeti szövetségek saját képviselőik által megtestesítve; az angol a törökkel fráterizált, az orosz a némettel billiárdozott, az éjszakamerikai a porosz vagy angollal sakkozott; az olasz a francziával étkezett. Ebéd után gyümölcs gyanánt bizonyos ugorka alaku gyümölcsfélék raktak előnkbe, melyet „bánánnak" neveznek, a külborítékot lefejtve az egész gyümölcsöt megeszik. Én is megkostoltam ezt a keleti „raritást" de émélygőn édesnek találtam. Azért a baksis kedvelőknek kihajtottam vetélkedés tárgyául.

Délután 4 óra felé az európai részt tettük újból vizsgálódásunk tárgyául.

A khedive palotája, honnan a tengerre oly meglepő kilátás nyílik, nem sok sérülést szenvedett. A khedivet állítás szerint Arabi meggyilkoltatni rendelt, de ezt az arabok sem tevék; azért a palota légberüptése lett elhatározva, de ezt már az angol csapatok akadályozták meg. A Lazaristák collegiumát leégették. A sok felirat számos tanintézettről tanuskodék, melyek most természetesen bezárva valának. Az iskolák, nyelvészet, kereskedelem, ipar, szóval a real irány képviselői. A székesegyház, mely a ferenczrendűek hatósága alatt álló szent Katalin templom és a capucinusok szt. Polycarp czimű egyháza épségben maradtak.

Egy moschét nyitva találtunk, bemenve a pitvart gyékény, belebb pedig szőnyeg födé a talapzatot. A kupola emeletes ivezetekre nehezedett, közepén egy zsinagoga szerű emelvény, falain a koránból vett idézetek szolgálnak a buzgó mozilének épülésére.

Mínthogy pedig az idő már estvére hajolt s a szürkületet is még rémes és veszélyesnek tartottuk: ez okból bárkánkhoz sieténk. Itt egy arab temetéssel találkozánk, csaknem futva vitték fejtogató halottjukat. Egy ily temetésről vezetők azt állítá, hogy az ostrom végeztével a leleményes arabok kincsekkel megtömött koporsókat temetési szertartás kíséretében el akartak sikkasztani, de rajta vesztettek és főbe lövettek. Valóban Alexandria most szánalomra méltó árva, a mit ösatyjától örökölt, hirnevén kívül, mind elveszté!

Az utolsó nap összevonták a „Selene" hajót „Saturnó" hajóval s átköltözve, bucsut vettünk alsó Egyiptomnak most romba dült, egykor pedig legszebb városától, melynek vidéke a kis Jézusnak menedéket nyújtott, Mózesnek bölcsőjét ringatá. Ime Nagy Sándor városa, Kelemen s Origenes tanszéke porba hullva, Szent Márk, Athanáz, Cyrill székhelye megalázva fekszik. Így tevő tönkre Szent Ignác és Polycarp hazáját a kiméjtelten vadság, századokra hagyván telépülését.

Kisebb közlemények.

— **Heti körszemle.** *Jthon. Stephánia főherczeg-trónörökösne* ő császári és királyi fensége f. szeptember 2-án reggel 7 óra 15 perczkor egy kifejlett egészséges főherczegnővel ajándékozta meg fenséges

férjét, Rudolph trónörököst, a felséges uralkodó házat és az összes monarchiát. A keresztelés szeptember 5-én ment végbe Laxenburgban, hol a szerencsés szülés bekövetkezett, a legnagyobb fényvel és pompával. A kised főherczegnő a boldog nagyanya és egyszersmind keresztanya, felséges királyasszonyunk nevére *Erzsébet*-nek kereszteltetett. Ezen örvendetes esemény az egész birodalomban 21 ágyulövessel, fényes kivilágításokkal és ünnepélyes hálaadó istenítisztelettel ünnepeltetett meg. — *E hétnek elszomorító eseményét* képezték a horvátországi magyar ellenes, és a zalamegyei zsidó ellenes zavargások mindig fokozatabb terjedése. Ezeknek eredménye az lön, hogy Horvátországban katonai kormányzat lép életbe; Za'megyében pedig rögtönitől bíróság működik és a vidék meg van szállva katonasággal. — *A jelen politikai helyzetet* jellemzik a szerb és román királyok legközelebbi bécsi útja; Bismark és Kálnoky külügyministereknek három napig tartó személyes tárgyalása; végül pedig Vilmos császár és III. Sándor czár kilátásba helyezett találkozóása.

— **Franciaország.** *Grévy köztársasági elnök* válasza a pápa ismeretes levelére nem elégitette ki a Vatican. Pápa ő szentsége ugyanis nem fogadta el Grévy azon mentegődzését, hogy az alkotmány nem ad neki jogot az egyházellenes rendszabályok megakadályozására. E miatt a liberális, atheista, zsidó és szabadkőmives lapok nagyon dühösek, s arra uszítják a kormányt, hogy ne engedjen, még ha a pápaságot a királypártiak táborába üzné is. — *A királypártiak* Chambord gróf halála után minden reményüket a párisi grófbá helyezik. Elnevezésére nézve is már megegyeztek a bourbonok az orleanistákkal, a mennyiben nem *II. Fülöpnek*, hanem *Fülöp párisi grófnak* fog nevezetni. Az orleani herczegek a napokban Bécsben időztek, mely alkalommal látogatást tettek ő Felségénél, ki a látogatást a párisi grófnál viszonzotta is. A fejedelem ezen tettét igen nagy kitüntetésnek és egyszersmint nagy fontosságot politikai ténynek tekintik a királypártiak, minek lapjaik sietnek is érméleti kifejezést adni.

— **Németország.** *A porosz egyházpolitikai helyzetre* vonatkozólag a berlini lapok torzsalkodásaival szemben így ír az „Osserv. Rom." egyik közelebbi számában: „A mig nem teljesítettek a Vatican két főköveteléseit: az áldozári hivatal szabad gyakorlása, s a papok szabad kiképzése, addig sem a pápa, sem a porosz püspöki kar nem helyeselheti a legújabb egyházpolitikai törvényt. Teljesen igazságtalan továbbá Poroszország igénye a boroszli egyházmegye osztrák területére kinevezett segédpüspök miatt, mert ez sem hivatalát nem gyakorolja Poroszországban, sem „mensát" nem kapott, holott néhány más osztrák hártmenti egyházmegyékben, melyeknek joghatósága porosz területet is érint, osztrák lelkészek hivatali cselekményeknél porosz területen mindig alkalmazkodtak a porosz törvényekhez." (Hogyis van hát az a „Farkas és a bárány" historia? — Szerk.)

— **Primitia.** A szép számu primicziai ünnepélyekről felvett kép kiegészítéséhez tartozik a polyáni két primiczia is; az egyik t. Zouda Vinczeé, ki édes

anyját is azon alkalommal vette át a református vallásból a kath. egyházba, miáltal a magasztos ünnepély még maradandóbb hatású lett. A manuactori szerepet a helybeli esperes-plébános, fűdő Kovács Elek ur vitte, a szent beszédet pedig nt. Dávid Sándor mikó-nifalvi leikész tartotta. Az ünnepélyre nem mehetvén el, részletesebben nem írhatok róla. — A másik primícia aug. 12-én a Retteghi Gréze volt, s ott is az oltárvezetői tisztet a helyi esperes-plébános ur teljesítette. Az ünnepelő sokaság körmenetileg vonult a szülői háztól a templomba, hol az alkalmi szent beszédet — ha alig aliható lazas betegeskedés mellett is, én tartottam. Vázlat alakjában tartalmát kivonatolom. — Polyán sok papot ad s jól teszi, mert egy — az állás természete, minden idők története, s az összes népek élete által igazolt szűkséget kielégítéséhez segítők. Minden népnek meg voltak a maga papjai, kik, mint osztály, minden időben az első rendi helyeket tartották. Az új szövetségben is Krisztus intézkedése folytán a papság külön osztály, nem mindenki, hanem csak azok lehetnek tagjai, kiket Isten kijelöl, a püspök felszentel s az Úr szíójébe küld. Ott többrele tenykedése közül leginkább kínálkozik a szívek megnyerésére s azok örök halára való lekötésére működése a haldoklónál; már ez magában eléggé mutatja, hogy a papi pálya nem kenyérkereset, nem különösen most, midőn a világ, a mai társadalmi állások tarkaságában, egy jötehetségű, jövőseletű ifjunak jól végzett munka után sokkal jövedelmesebb, kényelmesebb, előnyösebb állás: tud adni, — s a ki mégis önzetlenül ezen önfeláldozó munkára szánja el magát, az igazán már csak azért is tiszteletet érdemel, pedig akárhánszor tiszteletlenséggel találkozik. Az igazi ker. kath. még a kívánalmaknak nem egészen megfelelő papban is meg tudja különböztetni a vallás örét a gyarló embertől. Míg derek magyar népünkben a vallásosság a maga tisztaságában eit, addig védte a papot a nivók kegyeletes ragaszkodása. Szép idők voltak azok. Rólok emlékezte, hazafias vallásos érzületünk a közönségesnél mindig ünnepélyesebben kell, hogy feldobbanjon, de mégis különösen a közelgő nemzeti ünnep küszöbén. A vallásosság hőmérője a papok iránti tisztelet. A haligatók ezt tartásuk szem előtt, — az új áldozárnak pedig mai szent érzelmei legyenek emlékek, melynél erői a nehéz munkára öreg napjaiban is megifjodjanak, felfrissüljenek; ő maga pedig legyen a megérdemelt jutalmak méltó örököse!

Az egyházi ténykedés elvégzése után az örömszülőknel gazdag asztal terített fel, melynél, nagyon természetes, pohárköszöntők is mondtak, az ilyserű beszédek sok szempontból birják jogosultságukat, a szónoklat akár hánszor valódi iskolát alakít magának s nem ritkán diadalt ül. — A szóban levő alkalommal a beszédek özönéből ki kell emelnem a primíciausét kegyelmes Püspökünkre, a legjobb Atyára, ki őt pappá szentelte, a helybeli esperes urnak kiapadhatatlan erü, könnyű folyású kedves felköszöntőit, — Király Lajos udvarhelyi tanár urnak komoly megfontoltságú, választékos magyarságu, ünnepélyes hangulatu, tartalomdu

szónoklatait. Engem, mint az alkalom szónokát Könczey Miklós ur köszöntött hivatalos színezettel, Varga Sándor pedig barátságos dikcíót mondott. Én a primiciás testvéreit, köztük R. Gyárfást éltettem, ki mikor még papi ruhát hordott, primiciái szónoknak engem hívott meg, de tartozásomat vele szemben csak öcséek sikerült lerónom. Zlámál A. 4. éves theologus szép versben üdvözölte újáldozár barátját. — Egy-egy eszme hozatik ilyenkor fölszínre, az egymás iránt való érzületnek adatai kifejezés, s a kis körben eléretik az, mi a nagy társadalomra eszményi, hogy annak minden tagja mint testvér ölelje egymást. Pedig ez forró hajunk; noha csakis Kristus az „egy akoi és egy pásztorra“ vonatkozó ígéretnék megvalósulása beüli jutandnat érvényre. — A primiciák az ily szellemü társas összejövetelre alkalmas adva, epedéstejles vágyakozás között megítéltetik, hogy mily nagy boldogság lesz ama nagy eszme örök uralomra jutása, a vallásos érzületet bőven táplálják, az egyház iránt bizalmat keltenek, a hozzá való ragaszkodást szilárdítják, a mindennapiság közönségessegei középett ünnepélyes hangulatot ebreszenek, s az egyház községrek törtóriai emléket emelnek. Polyán ily emlékekben gazdag, s ez az ő érdeme. Érdemei legyenek megjutalmazva a sok primiciás első áldása mellett tulajdon fia hasznavehetőségében. (P.)

Irodalom.

— Köszönettel vettük a csiksomlyói r. kath. főgymnasium értesítőt az 1882—83. isk. évről. A csinos kiállítású értesítő elején Pál Gábor értekezik Csiksomlyó földrajzi fekvéséről. A 33 lapra terjedő tanulmány után — melynek folytatása a jövő évben következik — föl vannak tüntetve a) a tanári kar, b) az 1882—3-ban követett tanterv, c) az írásbeli magyar föladványok, d) az ifjúság névsora és érdemsorozata, e) a tanügyi adatok, f) a statisztikai táblázatok, g) a légutaini és növényélettan i észleletek s végül a fővételre vonatkozó ügyelmeztetések. — A közlött adatok szerinti beíratott év elején 201 tanuló, ezek közül elhalt 2, kimaradt 11, előlásra nézve római katolikus 184, gör. kath. 3, ev. ref. 1; tanulmányi előmenetelre nézve: kitünő és jeles 20, jó 42, elégséges 79, elégtelen 44; összesen 188; magaviseletre nézve: példás 1, dicséretes 28, jó 90, törvényszerű 53, kevésbé törvényszerű 10 összesen 188. — Érettségi vizsgálatra jelentkezett 13 tanuló, ezek közül érettnék nyilváníttatott kitüntetéssel 3, egyszerűen 7, megbukott 3. — 95 frtos nyilvános alapítványi ösztöndíjt 34 — magán-öztöndíjt 10 tanuló élvezett. — A tanári könyvtár gyarapodott a vételutján 8 művel, ajándék ozás utján 37 művel. Az ifjúsági könyvtár állománya a mult évben tett 405 művel, mely az 1882—3. tanévben ő munkával szaporodott. A kölcsön-könyvtár állása: könyvekben 1514 kötet, készpénzben 275 frt 32 kr. — A természettani szertár gyarapítására a szállítási költségeken kívül 183 frt 15 kr. fordítottat. — Könyv- és pénzbeli jutalomban 24 tanuló részesült. — Az önképzőkör tagjai beadtak 4 nagyobb, 16 kisebb prózai, 2 széptani, 71 költői művet, melyek közül 8 prózai és 10 költői mű fogadtatott el.

— Megjelent **A nagy áldozat.** Irta Tóth Miko, Jézus társaságának tagja 6-ik és bővített kiadás. Tartalom: I. Kötelesség. II. Hűség. III. Buzgalom. IV. Ígéret és fenyegetés. V. Jutalom. VI. Büntetés. VII. Ösztönzés. VIII. Mentegetődzés. — A csinos kiállítású füzet ára 25 kr.

— **„Főveszedelmünk“** Irta Tóth Miko, 3-ik kiadás. Tartalom: 1. Igazán rosz. 2. Kifogások. 3. A szentírás ugyanerről. 4. A szent atyák. 5. Törvények. 6. Büntetések. 7. Mit tegyünk. — A szintén csinos kiállítású 92 lapra terjedő füzetből I drb. 22 kr. 10 drb. I frt 70 kr. Ajárljuk mind két művet olvasóink figyelmébe.

— **Irodalmi** Értesítő. Azon több oldalról nyilvánított ohajnak meg felelőleg, hogy az Idézetek Tára ne könnyen elhanyagolható havi füzetekben, hanem kötetekben, jelenjék meg, az eddig megjelent hat füzetet, mely a világirodalom mezéjéről közel ezer szerzőtől több mint két ezer kétszáz idézetet hoz, egy kötetben is kiadtuk s 1 frt 50 krért postafordultával díjmentesen küldjük meg. — Presbyteris erga per autorem assignanda octo sacra mittitur. A „Havi Füzetek“ kiadóhivatala Budapest, II. Donáti u. 3.

A napi események köréből.

— Hálaadó istenitisztele. Ő császári és királyi fensége Stephánia főhercegné-trónörökösé f. hó szeptember 2-án reggel 7 óra 15 perczkor Laxenburgban szerencsésen egy főhercegnőt szült. Alig értesült az egész monarchia által várva várt ezen örvendetes eseményről püspök urunk ő nagyméltósága és azonnal elrendelni méltóztatott, hogy a székesegyházban ünnepélyes hálaadó istenitisztele tartassék. Ezen magas püspöki rendeletnek f. szept. 5-én lön elég téve, amennyiben jelzett napon d. e. 9 óraker a székesegyházban „Te Deummal“ összekötött ünnepélyes sz. mise tartatott. A sz. ténykedést püspök ur ő nagyméltósága személyesen végezte tényes segédlettel, melyen megjelentek a káptalan, keblbi papság, tanári és tanítói kar, papnövendékek és gymnáziumi ifjuság imponans során kívül a helyi várórség itthon levő tisztbi tagjai, kir. törvénytörök, városi tanács, adó-, posta- és táviridai hivatalok az ájtatos hívők sokaságával. — Mint igen különös és csaknem megfeyjthetlen jelenséget kell ez alkalommal megjegyeznünk és constatálnunk, hogy ezen óhajtvá várt nevezetes esemény sem a püspökségnek, sem a helyórségnek hivatalosan jelezve nem lett, hanem csakis a szept. 4-én érkezett budapesti lapokból jöhetettünk annak tudomására; minek természetes következménye az lön, hogy először is a szokásos diszlóvések, mint post festum elmaradtak, s továbbá a hálaadó isteni tisztele is napokkal később, vagyis szept. 5-én lett megtartható. Kik vádolhatók ezen menthetlen hanyagsággal: nem tudjuk; de a vádat bárkivel is szemben fertartjuk.

— **B é r m á l á s.** Püspök urunk ő nagyméltósága valódi főpásztori buzgalommal folytatva bérmakirándulásait, legközelebb f. szept. 2-án a közeli Maros-Portust tisztelte meg magas látogatásával. — A helység végén *Jeney István* Gyulafehérvár városi főkapitány Gyulafehérvár város nevében, mint a melyhez Maros-Portus polgárilag tartozik, *la Borda Kálmán* sótárnok és egyházi főgondnok az egyházközség nevében üdvözölték a megérkező magas vendéget, kit Takó Albert helyi lelkész a templom előtt egyházi diszben, szintén lelkes szavakkal fogadott. Az ünnepélyes szent mise, a helyi lelkész és ő nagyméltósága által tartott kenetteljes beszédek és bérmálás után egy-két látogatást tett ő Excellentiája, melynek végeztével székhelyére tért vissza. Itt vendégszerető asztala köré gyűjté számos kisérétét, meghívta Takó Albert portusi lelkészt, Jeney István rendőrkapitányt, *La Borda Kálmán* főgondnokot és Hallomások Jánoszláv mázsamertert. A kedélyes ebéd alatt Jeney István kapitány püspök ur ő excellentiájára, ő nagyméltósága pedig a marosportusi községre és Jeney kapitányra köszöntöttek poharat.

— **S z m é l y z e t i e k.** *Fülöp Alajos* felvinczi lelkész nyugalomba lépett, ifj. *Kovács Lajos* papneveldei lelkiigazgató felvinczi lelkésznek, *Takó János* marosvásárhelyi segédlelkész papneveldei lelkiigazgatónak, *Szabó Elek* gy.-alfalvi segédlelkész felsőtömösi lelkésztanítónak, *Máthé József* baróti segédlelkész kaáli lelkésznek neveztetett ki. — Athelyeztettek lelkészi minőségben *Fankó Antal* kajakabfalvi lelkész Sársfalvára, *Császár Károly* cs. rákosi lelkész K.-Jakabfalvára. — Szintén athelyeztettek segédlelkészi minőségben *Markaly Antal* Gy. Ditróból Marosvásárhelyre, *Kiss Dénes* K. Nyujtóról Gy. Ditróba, *Tamás Dávid* N. Kászomból Gy. Alfaluba, *Bajna Ferencz* Cs. Nagyboldogasszonyról N. Kászomban, *Benedek Bálint* K.-Altorjáról Cs.-Nagyboldogasszonyra, *Szigethi István* Szász Régenből Gelenczére. Segédlelkészekül alkalmaztattak pedig a következő ujmisések *Lády Gyula* Kolozsvárra, ki a tanképesítés elnyerése végett egyszersmind az egyetemet is fogja látogatni. *Nagy Ferencz* Tordára, *Benke János* Altorjára, *Steinhauer Ferencz* Szász Régenbe, *Máthé István* Cs. sz. Miklósrá *Szabó Ferencz* K. Nyujtóra, *Csiszér Adám* Cs. Rákosra, *Sorbán András* szerepap pedig Baróthra. —

— **A z i d e i s t a t u s g y ü l é s t** f. évi október 9-ére hivta össze Püspök urunk ő nméltósága. Örömmel üdvözöljük a gondos Főpásztor ezen magas intézkedését, mely autonomikus életünknek csak újabb lendületet fog adni. Sa mult évi Status gyűlés dus sikereivel még sokkal élénkebb emlékezetünkben van mindnyájunknak, hogysem a küszöbön álló újabb Statusgyűléshez a legvérmesebb reményeket ne fűzünk. A kölcsönös bizalom és egyetértés — hisszük — most sem fog hiányozni sem egyik sem a másik részről; s ez záloga leend az ügy diadalának. Faxit Deus!

— **Jelentés.** *Az »erd. rom. k. irod. társulat« választmánya f. szept. 16-án d. e. 11 óraker a püsp. Lyceum helyiségében gyűlést tart. A folyó ügyeken kívül főtárgya leend a gyűlésnek a küszöbön álló közgyűlés előkészítése.*

— **T u d o m á s u l.** Kiváló kedvességet vélünk t. olvasó közönségükkel szemben gyakorolni, midőn a nt. *Gidófalvi Gergely* püsp. titkár által az ez idei sz. István ünnepén tartott gyönyörű egyházi beszédének egy-egy példányával, nsg ft. *Beke Antal* kanonok-lovag ur kegyességéből, kinek a beszéd ajálva van, gratis szolgálhatunk.

— **N y i l v á n o s** köszönet. Szt. István első apostoli királyunk ünnepén reggel, midőn már templomunk összes harangjainak ércszava jelezte, hogy a nagy király áldott jobbja a magyar nemzet szent ereklyéje értetlenül megmaradása és feltalálásának ez évben nyolczszáz éves jubileumát üljük: Budapesten lakó, itt gyulafehérvári tulajdonos tkts. *Reutter József* ur, és mély vallásos buzgalmáról ismert neje született *Bacmayer Teréz* urasszony azon örvendetes meglepetésben részesítének minket, hogy a nagy ünnepet ünnepélyesebbé teendők, még a sz. mise áldozat megkezdése előtt templomunknak szánt ajándékait: két kereszt zászlót, s egy felfeszített Isten-embert ábrázoló keresztet, ohajtanák

abban elhelyezni. Előbbiek finom piros selyemből készültek, valódi arany rojttal szegélyezve, közepén képpekkel díszítve (egyik kép egyfelől a bolds. Szűz Mária-t másfelől szt. Józsefet ölében a kis Jézussal, — a második kép egyfelől szt. Klárát, másfelől nepom. szt. Jánost ábrázolja). Utóbbi: a feszületet feltüntető körmeneti kereszt, az ezüst színű, 5 sebből s tövissel koronázott fűből való vézést híven tükröző alakot környező aranyozott részeivel emlékeztet Péter apostol szavaira: „Nem veszendő aranyon, vagy ezüsten váltottatok meg, . . . hanem a Kristusnak mint hiba nélkül való szepölten bárányok drágalatos vérén.” (1. Ptr. 1, 18–19.) Valóban ezen adományok, mint a megváltás titkainak jelvényei s Isten házának ékességei nemcsak most nagyobbra tették ünepünket, de Isten dicsősége mellett az áhitat és buzgóság emelésére is nagy befolyással lesznek jövőben is. Ezeknek értéke, szintén a templomnak ajándékozott két üveg ámpolnával és egy china-ezüst tányérral: 200 frt. o. é. Az Isten iránti lángoló szeretetüket, ilyen, minden dicséreten felülálló magasztos tényben nyilvánító nemeslelkű adakozók bőséges jutalmat nyernek az urtól, kinek házáat felékesítették. Neveik az élet könyvébe vannak írva. Midőn az Isten háza iránti valóságos kegyeletet külsőleg is így kitüntető nagylelkű adakozóknak ezen jótéteményért a nyilvánosság terén is magam s szívben lélekben meghatótt híveim nevében tórró köszönetet mondok, egyszersmind hön ohajtom, hogy Isten, a legkisebb jónak is jutalmazója, árássa rajok égi és földi áldásának bőségét. — Parajd, 1883. aug. 27-én. Pásztor György, lelkész.

— Értésítés. Van szerencsém az „erd. r. k. irod. társulat” t. tagjainak becses emlékébe idézni a legutóbbi választmányi gyűlésnek oly értelmű határozatát, melynél fogva nevezett társulatnak ezidei közgyűlése az idéző összehívandó Statusgyűlés alkalmával tartatnék meg. Mután pedig a Statusgyűlés folyó évi október 9-ére püspök ur ó nagyméltósága által csakugyan összehívott, a fent csert választmányi határozat érvényre lép s annak értelmében a közgyűlés az összehívott Statusgyűlés alkalmával a legalkalmasabb időpontban meg fog tartatni, A meghívó és tárgysorozat e lapok utján nemsokára közzé fog tetetni. Gyulafehérvárt, 1883. szeptember 5. — *Az elnökség.*

— A borszéki fűrdővendégek statisztikai összeállítása lakhely, család és személy szerint ezen évről következőleg hangzik: Külföldről volt 53. Királyhágón tulról 37. Királyhágón innenről 131. Csik Háromszék megyéből 183, Budapestről 61, Kolozsvárról 28. Marosvásárhelyről 79 és Szászrégenből 27 család. Volt tehát összesen 599 család 1134 személy által képviselve. — Remélhető, hogy jövőben még többen fogják ez istenáldott szép és jó fűrdőt látogatni.

— *Az erd. rem. k. irod. társulat pénztárába fizettek:* Duha Odön, elf. 1883. 1 frt. Kolozsvári kör, elf. 1883.

2 frt. Pakó János ptg. 1883. 2 frt; Ollé Elek, ptg. 1883. 2 frt 50 kr. Kovács Pius, elf. 1883. 1 frt. Mvászárhelyi minoritátársház, elf. 1883. 2 frt. Bándi Vazul, rtg. 1883. 2 frt. András Sándor, elf. 1883. 2 frt. Görözdős Flor., eli. 1883. 2 frt. Rác Iztván, elf. 1883. 1 frt. Lázár Antal, elf. 1883. 2 frt. Jánosi Dezső. elf. 1883. 2 frt. Szt. István társulat, elf. 1883. 2 frt. dr. Salzbauer János elf. 1883. 2 frt. Sebők Imre rtg. 1883. 2 frt. Both Demeter ptg. 1883. 3 frt. Katona György elf. 1883. 2 frt. (Folyt. köv.)

— Az új iskolai év megnyitla alkalmából legyen szabad a hitelemző ésiel készkedő papság szives nyelmebe ajánlanom következő műveimet.

2. Magyarozott Elemi katekizmus vagy módszertanilag kidolgozott hitelemzések a rom. kath. népiskolák második osztálya számára. — Ugy nyelvezetre, mint tananyagra és keletkezetre nézve középhelyet foglal e I. osztály számára írt egészen gyermeked és a következő már behatóbb és terjedelmeseb mű között. 494 l. bolti ára 2 frt.

3. Módszertani Hitelemzések a rom. kath. népiskolák III. osztálya számára, óráról órára előadja, mit, mily terjedelemben és miképen kell a „Kis Katekizmusból” ezen osztályban előadni, 480 l. Bolti ára 2 frt 25 kr.

4. Természeti Érvek Isten Léteéről német eredetiből magyarítva, — Az I. kiadás pár hó alatt elfogyott, a II. kiadásból még néhány példány van 156 l. bolti ára 75 kr.

5. A kath. szertartások elemei népiskolai használatra. — Közlő alakban, de elemiesen tárgyalja a szent mise szertartásait, a szentségek kiszolgáltatásának módját, a három főünnepkört s a szent helyek és szerelvények ismertetését. Már is 4 új kiadást ért, mi önmagában is elég kezesség annak használhatósága mellett! 31. l. III. kiadás bolti ára 18 kr.

6. Katkolikus Egyháztörténet dióhéjban a rom. kath. népiskolák felsőbb osztályai számára. — Könyved és egyszerű nyelvezettel adja elő a kereszténység elterjedését, kiváló tekintettel az europai népcsaládokra; ismertetli a keleti egyházszakadást mohamedanisms és keresztés háborukat, a protestantismus keletkezését és elterjedését, a francia észszenitést és az egyház legújabb viszonyait. Már is három kiadást ért; 41 l. bolti ára 22 krajczár.

7. Az I. országos tanítói gyűlés lefolyása és elvi jelentőségű főbb mozzanatai kath. szempontból megvilágítva. Ismerteti ennek előzményeit, megalakulását, összes nyilvános gyűléseit, a felmerült tárgyak kivonatát, a legfontosb VI. szakosztály működését, úgyszintén a kath. tanügyre és álláspontra sérelmes nyilatkozatokat és határozatokat. — Kiadta a bajavidéki r. kath. tanítóegylet, ára: 40 kr.

Mindezek akár pénzért, akár pedig megfelelő számú intenciók végzése mellett is megrendelhetők; az intenciók azonban csakis 21 krjával számíthatnak.

Kalocsán, (Pestm.) 1883. szept. 7-én.

Fonyó Pál,
főképezdi rendes tanár.

— **Pályázat.** A sztrimbulyi (Erdély-Szolnok Dobokamogye) kincstári rom. kath. népiskolánál a tanítói állomás üresedésbe jöven, erre ezenel pályázat nyitattik. Járandóságai a következők: I. a kincstártól. 1. tanítói fizetés 170 frt 10 kr. 2. Egyházszoigai fizetés, melyért a kántori, harangozói és sekrestyéi teendők végzendők, hetenként kétszer 19 frt 10 kr. 3. 47 □ kmt. tűzifa, melyből az iskola is fűtendő. 4. Fafeldarabolásra évi átalány 6 frt. 5. Iskolameszeiteltésre évi átalány 3 frt. 6. Szabad lakás és egy kert. — II. A hivektől: 7. Tandij mintegy 30 frt. 8. Szoia mintegy 10 frt. Pályázni óhajtok ebbeli bélyeges folyamodványait, — melyekhez tanképesítési okmányt keresztlevél és netalaní alkalmaztatásukról szóló bizonyítvány csatolandó, — folyó év szeptember hó 30-ig az erdélyi püspöki hivatalhoz nyujtsák be. — Károlyfehérvárt, 1883. szept. 6. A püspöki hivatal.

Kiadja: Az erdélyi r. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF. Szerkesztőtársak: BALOGH IGNACZ, Dr. CSERNI BÉLA, FABIAN SÁNDOR, STRAUBERT ÖDÖN.

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorsajtóján (Lóvy B.-nál) Gy.-Fehérvárt.